palju isikuid on, kelle usk teadmata, ja usuline vahekord 1881. ja 1897. a. üldjoontes umbes samasena kujuneb, on ka siin põhjust arvata, et see vahekord enam-vähem kauemat aega edasi kestab. Nagu üldse Eestis, on ka Tartus kaugelt suurem osa elanikke luteri ja ap. õigeusku; luteri usku kuulus 1922. a. 85,8% ja ap. õigeusku 9,5%; kui arvata, et kõik venelased — 5,1% — on õigeusku, siis on ülejäänud 4,4% peaasjalikult eestlased ja üksikud teistest rahvustest isikud. See võrdlemisi vähene ap. õigeusku kuuluvus eestlaste keskel teeb Tartu eriliseks pea kõigi teiste eesti linnade seas; kui lugeda ap. õigeusku kui Eestis ainult minevase aastasaja lõpupoolel ilmunud usku Eestile vähem iseloomustavaks kui luteri usku, mida ta arvuliselt ka on, siis võiks märkida Tartu suuremat eestipärasust ka selles suhtes, — on ju luteriusulisi nii üldiselt kui ka linnades ja enamikus teistes linnades vähem kui Tartus. Ühtlasi on säärane vahekord iseloomustav Tartule juba kauema aja jooksul.

Õppiv noorsugu rahvastikus. Väljaspool kõiki jaotusi seisab Tartu olukord õppiva noorsoo suhtes. 1923. õppeaastal õppis Tartu algkoolides ligi 4736 õpilast, keskkoolides 5364. Nii esineb Tartu linnana, kus 4,1% meie algkooli-õpilastest, viiendik (21,7%) meie keskkooli-õpilastest ja ülikool asub. Säärast suurt alg- ja keskkooli-õpilaste hulka, ligi 20% kogu elanikkude arvust, ei oma ükski Eesti linn ja isegi Tallinna ligi 19-tuhandeline alg- ja keskkooli-õpilaste pere on suhteliselt vähem (14,6%). Kahjuks pole võimalik kindlaks teha Tartus viibivate üliõpilaste arvu. 1. XII. 1922. a. oli neid 3 179, ühes vabakuulajatega 3 400. Oletades, et neist keskmiselt ligi pooled Tartus viibivad, ja sellega üldist koolinoorsoo arvu ligi 12 000 peale arvates saame õppijate pere, mis rahva üldarvust ligi veerandi moodustab ja mis omalt poolt Tartule kindla koolilinna ilme annab. Sellele aitab omalt poolt kaasa muidugi ka õpetajaskond oma leibkondadega, keda ligi 2% rahva-arvust.

Kui õpilaste arvu vanemate kutsealade järele jaotumise kohaselt arvata kõik põllumeeste, põllutööliste jne. lapsed maalt pärinevaiks ja selle alusel eritella ligi 10% algkooli- ja ligi 40% keskkooli-õpilastest maalt pärinevaina, saaksime ligi 2 600 õpilast, kelledest rahvalugemise ajal pea kõik oma kodukohta olid sõitnud. Ent enamiku aastast veedavad need õpilased linnas, moodustades ühes Tartust (ja tähtsuseta arvul mujalt linnadest) pärinevaiga õppiva noorsoo üldhulga. Seepärast pole ülearune pilku heita selle enam kui 12-tuhandelise õppiva noorsoo koosseisu, kes linnale ta koolilinna-iseloomu annab.

Kõige pealt on selle noorsoo hulgas praegusel ajal — vastandiks varemaile — ülekaal naissool, kes algkooli-õpilaste keskelt 50,6% moodustas ja keskkooli omadest 51%. Et tütarlaste ülekaal avaldus ka mõne teise linna õpilaste arvus, olid kõigis maakondades — vastupidi — veelgi poisid ülekaalus. Kuna naissoo üldine ülekaal Eestis viimasel ajal on eriti suurenenud ja naine hariduse omandamisel mehega tasakaalu pidamas, on koolilinnas see asjaolu eriti tundumas. Ka üliõpilastest oli 1923. a. juba 30% naissoost.

Arusaadav, et Tartu algkoolid saavad pea-osa oma õpilastest Tartust, ja peaasjalikult just tööliste- ja käsitööliste-ringkonnast, kust tervelt 67,1% õpilasi pärit. Jõukamate ja haritumate kihtide lapsed omandavad haridust enamalt jaolt otseteed keskkoolidesse astudes. Siiski on ka algkoolis 9,7% töösturite ja ärimeeste laste hulgast ja teist sama palju (9,3%) moodustasid vabakutseliste ning ametnikkude lapsed. Põllutöös tegevate kihtide lapsed (9,6%) astuvad Tartu algkoolidesse peaasjalikult linna lähemast ümbruskonnast. Keskkoolides selle-

Tartu, lk. 452